

Sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmä

Rakennetun ympäristön lautakunta 21.05.2025 § 74

Valmistelija

Ympäristöinsinööri Aino Alatalo

Jätelain (646/2011) 32 § 1. momentin mukaan kunnan on järjestettävä kotitalouksissa ja vapaa-ajan asunnoissa sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuolto. Lisäksi kunnan vastuulle kuuluu tietyin edellytyksin ne liikehuoneiston yhdyskuntajätteet, jotka kerätään kiinteistöllä yhdessä edellä tarkoitettujen jätteiden kanssa.

Jätelain 35 § 1. momentin mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottopaikasta (kiinteistöittäinen jätteenkuljetus). Jätteenkuljetuksessa on kyse julkisesta välttämättömyyspalvelusta, jonka on toimittava kaikissa oloissa, kaikkina aikoina ja kaikilla alueilla. Jätelain määrittämänä pääsääntönä on kunnan järjestämä ja kilpailuttama jätteenkuljetus (JL 36 §). Jätelakiin on jätetty kuitenkin mahdollisuus valita sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta myös kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus, mikäli jätelain määrittämät edellytykset täyttyvät (JL 37 §).

Jätelain 37 §:n mukaan kunnan on seurattava ja valvottava, että kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kaikki lain edellyttämät edellytykset täyttyy sekä tarvittaessa käsiteltävä jätteenkuljetusta koskeva asia uudelleen. Huomioitavaa on kuitenkin, että kunta voi halutessaan siirtyä kunnan järjestämään kuljetukseen niin päätettäessä, vaikka kaikki jätelain ehdot täyttyisivätkin kiinteistön haltijan järjestämissä kuljetuksissa.

Jätelain 38 §:n mukaan kunnan on ennen 35 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta. Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä.

Raahessa on tehty päätös (Tekninen lautakunta 17.4.2013 § 70), jonka mukaan käytössä on kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Nyt on tarkoitus tarkastella uudelleen jätelain 37 §:n mukaisesti aiemmin tehtyä päätöstä ja tarvittaessa päätettävä asiasta uudelleen.

Jätelain muutoksen (15.7.2021/714) myötä biojätteen ja pakkausjätteiden kuljetus siirtyi kunnan järjestämäksi jätteenkuljetukseksi. Joten kunnan tulee tällä hetkellä järjestää osalle kiinteistöjä jätteenkuljetusta. Tällä hetkellä bio- ja pakkausjätteiden kuljetuksen järjestäminen on annettu Kiertokaari Oy:n, jonka osakas Raahen kaupunki on, hoidettavaksi.

Raahessa toimii neljä jätteenkuljetusyrittäjää ja jätehuoltopalveluja on tarjolla koko kunnan alueella. Nykyinen ns. kaksoiskuljetusjärjestelmä aiheuttaa sen, että samalta kiinteistöltä jätteitä voi hakea kaksi eri kuljetusyritystä. Samoin pelkästään sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta samalla kadulla voi käydä useampi kuljetusyritys tyhjentämässä vierekkäin sijaitsevien kiinteistöjen jäteastioita. Nykyinen hinnoittelu ei ole tasapuolista kaikille kuntalaisille, sillä sijainti vaikuttaa huomattavasti tyhjennyshintaan.

Kunnan järjestämän kuljetuksen osalta on nähtävissä etuja ja mahdollisuuksia, joita kiinteistön haltijan järjestämällä kuljetuksella on vaikea saavuttaa. Muun muassa asiakaspalvelun keskittäminen, syntypaikkalajittelun kokonaiskehittäminen sekä kannustinmallien ja uusien keräysmenetelmien käyttöönotto mahdollistuvat tai ovat helpommin toteutettavissa. Keräysalueiden optimoinnilla päästään myös pienempiin kasvihuonepäästöihin, koska samaa reittiä ei aja useita autoja peräkkäin. Kotitalouksien osalta saavutetaan tasapuolinen hinnoittelu ja palvelun saamisen varmuus.

Yritysten kannalta kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ratkaisevaa on hyvin toteutettu kilpailutus. Jätelaissa on määritelty mm., että kuljetushankinnat on kilpailutettava osiin jaettuina siten, että useampi kuin yksi yritys voidaan valita palvelun tuottajaksi ja kaiken kokoisilla yrityksillä on oltava mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin. Sopivan kokoisen urakka-alueen ja pidemmän sopimuskauden myötä kilpailutuksessa pärjänneellä yrityksellä on paremmat mahdollisuudet investoida uudempaan kuljetuskalustoon.

Liitteet	Teknisen lautakunnan päätös 17.4.2013 § 70
Esittelijä	Tekninen johtaja Vimpari Jarkko
Päätösesitys	Raahen kaupungin jätehuoltoviranomainen kuuluttaa asian vireilläolosta 28.5. - 4.7.2025 välisen ajan kunnan internetsivuilla ja varaa kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuuden lausua mielipiteensä asiasta. Lisäksi lähetetään lausuntopyyntö Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle, kaupungin terveydensuojelu- ja ympäristönsuojeluviranomaisille sekä alueella toimiville jätteenkuljetusyrityksille. Lausunnot ja mielipiteet pyydetään toimittamaan jätehuoltoviranomaiselle 4.7.2025 klo 15.00 mennessä.

Rakennetun ympäristön lautakunta 12.11.2025 § 169

98/11.03.02/2025

Valmistelija

ympäristöinsinööri Aino Alatalo

Sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmän uudelleentarkastelun vireilläolosta on kuulutettu kunnan internetsivuilla ja lisäksi pyydetty asiasta lausuntoja eri tahoilta. Asiasta saatiin lausuntoja neljä kappaletta. Lausunnot ovat liitteenä. Asiasta ei jätetty määräaikana yhtään mielipidettä.

Kaksi lausunnoista puoltaa nykyistä kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta. Perusteluina on mm. kuluttajien valinnanvapaus, riittävästi valinnan varaa kuljetusyrittäjissä sekä parempi huoltovarmuus ja asiakaspalvelu. Kuljetusyrittäjien kilpailu asiakkaista edistää alhaista hintatasoa ja palvelun kehittämistä, kun taas kunnan monopoli voi heikentää kilpailua, nostaa hintoja ja vähentää palvelujen asiakaslähtöisyyttä. Lausunnoissa epäillään myös, ettei kunnan järjestämä jätteenkuljetus välttämättä vaikuta merkittävästi liikennemääriin ja ympäristöön. Kuljetusjärjestelmän muutos myös heikentäisi paikallisten yritysten toimintamahdollisuuksia.

Kahden lausunnon mukaan jätelain 37 §:n mukaiset ehdot eivät täyty, jolloin ei ole edellytyksiä jatkaa kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena.

Jätelain 37 §:n mukaisten ehtojen toteutuminen Raahessa nykyisellä kiinteistön haltijan järjestämällä jätteenkuljetuksella:

1. *Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.*

Jätehuoltopalveluja on tarjolla koko kunnan alueella kattavasti ja luotettavasti. Nykyinen hinnoittelu ei kuitenkaan ole tasapuolista kaikille kuntalaisille, vaan sijainti vaikuttaa huomattavasti tyhjennyshintaan. Näin ollen asiakkaat ovat eriarvoisessa asemassa toisiinsa nähden.

2. *Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on noudatettava kunnan jätehuoltomääräyksiä. Jäte on toimitettava kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan.*

Nykyisen raporttien perusteella ei voida täydellä varmuudella sanoa, noudatetaanko jätehuoltomääräyksien tyhjennysvälejä koko kunnan alueella. Epäselvää on myös, toimitetaanko kaikki jäte kunnan määräämään vastaanotto- ja käsittelypaikkaan, jota ei ole jätehuoltomääräyksissä määritelty tarkemmin. Raahen nettisivuilla sekalaisen yhdyskuntajätteen vastaanottopaikaksi on määritetty Raahen jäteasema.

3. *Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.*

Nykyinen kuljetusjärjestelmä, jossa kunta vastaa bio- ja pakkausjätteen kuljetuksista ja kiinteistön haltija sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetuksista, ei edistä jätehuollon toimivuutta. Nykyisestä toiminnasta muodostuu potentiaalisesti runsaasti turhaa ajoa, joka on vastoin kestävän kehityksen periaatteita sekä ilmastotavoitteita.

4. *Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.*

Nykyinen järjestelmä mahdollistaa yritysten vapaan kilpailun jätteenkuljetuksessa. On mahdollista, että osan yritysten toiminta loppuu siirryttäessä kunnan järjestämään jätteenkuljetuksen. Siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, jossa kilpailutetaan urakoita, avaa markkinat myös uusille yrityksille. Hankintamenettelyyn tulee tässä vaihtoehdossa kiinnittää erityistä huomiota.

Kotitaloudet ovat nykyisessä järjestelmässä eriarvoisessa asemassa palvelujen hinnoittelussa, johon vaikuttaa kotitalouksien sijainnit. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kotitalouksien maksamat jätteenkuljetushinnat tasaantuvat toisiinsa verrattuna. Osalle kotitalouksia jätteenkuljetushinnat laskevat ja osalle nousevat, mutta kokonaisuutena saavutetaan tasapuolinen hinnoittelu.

Viranomaiset kokevat nykyisen järjestelmän hankaloittavan valvontaa, koska raporttien laatu vaihtelee suuresti toimijasta riippuen, ja tietojen toimittamisessa on ajoittain viivettä.

Jätelain 36 § mukainen kunnan järjestämä jätteenkuljetus on ensisijainen kuljetusjärjestelmä, joka voidaan valita kunnan järjestämäksi jätteenkuljetusjärjestelmäksi, vaikka kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset täyttyisivät. Yhteenvetona voidaan kuitenkin todeta, että kaikki Jätelain 37 § määrätty ehdot kiinteistön

haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät täyty Raahessa. Edellytys jätteenkuljetusten jatkamisena kiinteistönhaltijan järjestämänä Raahessa on, että kaikki jätelain 37 §:ssä säädetyt ehdot täyttyvät.

Kuljetusjärjestelmäpäätöksen tulee perustua ainoastaan jätelain tulkintaan. Jätelain 37 § mukainen arviointi on tehty virkатыönä. Arvioinnissa on käytetty kuljetusyrityksien raportteja, Raahen jätehuollon seurantatietoja, kunnan asukkaille tehtyjä kyselyitä hintatiedoista ja ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa valvontaan liittyen.

Liitteet

Teknisen lautakunnan päätös 17.4.2013 § 70
Lausunto Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Lausunto Raahen ympäristönsuojeluviranomainen
Lausunto SKAL
Lausunto Remeo Oy

Esittelijä

Tekninen johtaja Vimpari Jarkko

Päätösesitys

Päätetään siirtyä Raahessa kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta.

Nykyinen jätteenkuljetusjärjestelmä lakkaa ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus alkaa 1.3.2029.

Tämä kuljetusjärjestelmäpäätös laitetaan julkisesti nähtäville 37 vrk ajaksi kunnan internetsivuille.

Päätös

Keskustelun kuluessa jäsen Heikki Ouramo teki vastaesityksen, että asia jätetään pöydälle, kunnes kokonaisratkaisu jätehuollon järjestämisestä on tehty. Sari Niemelä kannatti esitystä. Koska oli tehty päätösesityksestä poikkeava vastaesitys ja tätä kannatettiin, järjestettiin äänestys. Pohjaesitystä kannattavat äänestävät JAA ja Heikki Ouramon esitystä kannattavat äänestävät EI. Äänestyksessä annettiin 11 ääntä, neljä (4) JAA-ääntä (Jaakola Elina, Laurila Kari, Linna Tapio ja Palokari Raili) ja seitsemän (7) EI-ääntä (Harju Juha-Matti, Knuutila Salme, Maarala Henna, Mattila Timo, Niemelä Sari, Ojala Niilo ja Ouramo Heikki). Äänin 7 - 4 annettu vastaesitys voitti, eli asia jätetään pöydälle, kunnes kokonaisratkaisu jätehuollon järjestämisestä on tehty.

Merkitaan pöytäkirjaan, että Elina Jaakola jättää päätöksestä eriävän mielipiteen, joka liitetään kirjallisena pöytäkirjaan.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Matti Rusko poistui kokouksesta esteellisenä asian käsittelyn ajaksi (osallisuusjäävi).

Merkittiin pöytäkirjaan, että varajäsen Juha-Matti Harju poistui kokouksesta asian käsittelyn jälkeen klo 20.08.

Lautakunta piti jaloittelutauon klo 19.57 - 20.08.